

پایگاه علمی مجلات دسترسی آزاد DOAJ

پایگاه DOAJ یا **Directory of Open Access Journals** یک پایگاه داده آنلاین برای مجلات دسترسی آزاد است که به عنوان یک فهرست از ژورنال‌های دسترسی آزاد یا اپن اکسس (**Open Access**) علمی و تخصصی عمل می‌کند. این سایت توسط سازمان غیرانتفاعی به نام **“Infrastructure Services for Open Access” (IS⁴OA)** مدیریت می‌شود و اهداف اصلی آن افزایش شفافیت و دسترسی به منابع علمی است.

استانداردهای کیفیت DOAJ

پایگاه DOAJ، به منظور افزایش کیفیت مقالات علمی و جلوگیری از انتشار ژورنال‌های تقلبی، یک سری استانداردهای کیفیت را برای ارزیابی و نمایه سازی ژورنال‌ها و مجلات علمی در خود تعیین کرده است.

زمانیکه یک ژورنال یا مجله علمی بخواهد وارد عرضه مجلات دسترسی آزاد بشود، توسط این پایگاه مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و در صورت تایید، در این پایگاه نمایه سازی می‌گردد.

معیارهای ارزیابی مجلات در DOAJ

DOAJ برای ارزیابی کیفیت ژورنال‌ها و مجلاتی که در پایگاه خود نمایه سازی می‌کند، از معیارهای مشخصی استفاده می‌نماید. برخی این معیارها شامل موارد زیر می‌شود:

۱. **مجله دسترسی آزاد (Open Access) باشد:** ژورنال و مجله ای که قرار است در DOAJ قرار گیرد، باید مقالات خود را بدون هیچگونه محدودیتی در دسترس عموم قرار بدهد. حتی لازم به ورود اجباری به سایت مجله نیز نداشته باشد. این مورد یکی از ویژگی‌های اصلی و مهم ورود ژورنال‌ها به DOAJ است.
۲. **استفاده از لایسنس مناسب:** ژورنال یا مجله علمی باید از یک لایسنس مناسب برای مقالات خود استفاده کند تا حقوق نشر، اخلاق انتشار و دسترسی به محتوا برای خوانندگان به وضوح مشخص گردد. استفاده از لایسنس‌های معروف مانند Creative Commons توسط DOAJ معمولاً توصیه می‌شود.
۳. **تعهد به استانداردهای کیفیت:** ژورنال یا مجله علمی باید به استانداردهای کیفیت اعمال شده توسط DOAJ پایبند باشد. این مورد شامل مواردی مانند شفافیت در فرآیند نمایه‌سازی و داوری تخصصی (peer review) می‌شود.
۴. **شفافیت در اطلاعات مربوط به ژورنال:** ژورنال باید اطلاعات کامل و دقیقی در مورد موسسه انتشارات، فرآیند نمایه‌سازی، داوری تخصصی، و دیگر جزئیات ارائه بدهد.
۵. **پیشنهاد‌های اختصاصی به نویسندگان:** ژورنال یا مجله علمی باید به نویسندگان پیشنهاد‌های مناسبی ارائه دهد تا مقالاتشان در شاخه‌های علمی خاص توزیع شود.
۶. **شفافیت در هزینه‌ها:** اگر ژورنال هزینه‌هایی مانند **هزینه بررسی مقالات یا همان APC** برای نویسندگان یا خوانندگان دارد، باید این هزینه‌ها به وضوح اعلام شود.

برخی از ویژگی‌های پایگاه داده و مقالات DOAJ در ادامه گفته شده است:

۱. **دسترسی آزاد و رایگان بودن:** یکی از ویژگی‌های خوب و برجسته پایگاه مقالات DOAJ، ارائه تمام مقالات علمی به صورت رایگان و به صورت دسترسی آزاد به پژوهشگران و دانشمندان (تحت چارچوب [اخلاق انتشار](#)) است. این ویژگی پایگاه مقالات DOAJ برای جامعه علمی پژوهشگران بسیار ارزشمند است و امکان دسترسی به مقالات علمی را برای همگان فراهم می‌نماید.
۲. **جامع بودن:** پایگاه مقالات DOAJ به عنوان یک پایگاه داده جامع، تمام موضوعات علمی را شامل می‌شود. بنابراین این پایگاه شامل پژوهش‌ها و مقالات علوم پایه تا مقالات و پژوهش‌های انسانی و اجتماعی را پوشش می‌دهد.
۳. **دسترسی آسان:** پایگاه مقالات DOAJ یک رابط کاربری ساده و قابل فهم دارد که امکان دسترسی آسان و سریع به متن مقالات را برای پژوهشگران فراهم می‌نماید. لذا این ویژگی سبب سرعت بخشیدن به کار پژوهشگران به منظور یافتن منابع مورد نیاز خود می‌شود.
۴. **بروز بودن:** پایگاه DOAJ معمولاً مجلات نمایه شده در این پایگاه را به‌روز و آپدیت می‌کند و مجلاتی که دیگر فعال نیستند را از وبسایت خود حذف می‌نماید، مگر اینکه عنوان مجله جایگزین شده باشد. این اقدام از یک سو سبب افزایش کیفیت و اعتبار پایگاه شده و از سوی دیگر، امکان دسترسی به منابع فعال و معتبر را برای پژوهشگران فراهم می‌نماید.
۵. **تنوع موضوعی و زبانی:** پایگاه مقالات DOAJ از تنوع موضوعی و زبانی بسیار بالایی برخوردار است. این پایگاه هم ژورنال‌های انگلیسی و هم ژورنال‌ها و مجلات علمی به زبان‌های دیگر را نیز نمایه‌سازی می‌کند. این امر اهمیت بسیار بالایی دارد و به پژوهشگران فرصتی را برای دسترسی به منابع در زبان‌های مختلف حتی فارسی می‌دهد. همچنین، این پایگاه تنوع زیادی در موضوعات را نیز شامل می‌شود و پوشش کاملی از حوزه‌های دانشگاهی را فراهم می‌نماید که به پژوهشگران این امکان را می‌دهد تا منابع مرتبط با حوزه تخصصی خود را بهتر پیدا کنند.

اخلاق انتشار در پایگاه DOAJ

پایگاه DOAJ (Directory of Open Access Journals) یک پلتفرم معتبر برای انتشار مقالات علمی است. این پایگاه دارای استانداردهای اخلاق انتشار بسیار سختگیرانه است که به منظور اطمینان از کیفیت و اعتبار مقالات منتشر شده در آن بکارگیری می‌شود. برخی از اصول اخلاقی که در انتشار مقالات در DOAJ رعایت می‌شود عبارتند از:

۱. **کیفیت محتوا:** مقالات منتشر شده در پایگاه مقالات DOAJ باید از کیفیت عالی برخوردار بوده و از نظر علمی نیز دارای اعتبار بالایی باشند. این اطمینان از کیفیت محتوا با بررسی دقیق و داوری تخصصی (peer-review) انجام می‌شود.
۲. **داوری تخصصی (Peer Review):** مقالاتی که در پایگاه مقالات DOAJ منتشر می‌شوند، به طور کلی مجدداً تحت فرآیند ارزیابی قرار می‌گیرند تا از صحت و قابلیت انتشار علمی آن‌ها اطمینان حاصل شود.
۳. **حفظ حقوق مولفان:** پایگاه داده علمی DOAJ به حفظ حقوق مولفان توجه ویژه‌ای دارد و از مقالاتی که از منابع دیگر بدون اجازه استفاده می‌کنند، پرهیز می‌کند.